

УДК 371.4

КОЛЕКТИВ І ОСОБИСТІТЬ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

TEAM AND PERSONALITY IN THE PERSONNEL MANAGEMENT SYSTEM

СЕРДЮК А.В., здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти*
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка

Стаття присвячена проблемі взаємодії особистості та колективу в сучасних умовах розбудови громадянського суспільства. Розглядається співвідношення змістовних та організаційних засад громадських об'єднань, а також наведено свідчення про важливе місце колективу в соціалізації особистості. Головним висновком статті є необхідність вивчення колективу, який в сучасних умовах зосереджено в формі громадських об'єднань.

Ключові слова: особистість, колектив, соціалізація особистості.

The article is devoted to the problem of co-operation of a personality and a group in the modern conditions of alteration of civil society. Correlation of profound and organizational principles of public associations is studied, and the idea of the importance of a group in the formation of the personality is showed. The main conclusion of the article is a necessity of studying the group, which in modern conditions is concentrated in the form of public associations.

Key words: personality, collective, socialization of personality.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Колектив – це соціальна спільність людей, об'єднана на основі суспільно-значущих цілей, спільних ціннісних орієнтацій, спільної діяльності та спілкування. Людина не може існувати ізольовано від суспільства. Вона постійно знаходиться у русі, здобуває нові знання і обмінюється інформацією з оточуючими. Протягом життя, існування людини постійно змінюється, у неї формуються нові погляди та інтереси. Ще з самого дитинства, з народження людину оточує сім'я, яка виховує в неї почуття поваги та любові і поступово відкриває шлях у дорослий світ. Лише в колективних взаєминах створюються умови для соціально-психічного розвитку особистості. Відокремлення людини від інших людей, від соціального середовища — це соціально-психічний вакуум, який стоїть на заваді розвитку окремої людини та спільноти взагалі.

Повноцінне існування людини поза людським колективом, поза певною групою, спільнотою людей неможливе. За будь-яких умов народження, розвитку, становлення, соціалізація людини відбувається тільки в умовах функціонування середовища собі подібних істот. Отже, і виховання особистості в колективі є об'єктивною історичною закономірністю. Стадність, у здоровому біологічному розумінні, властива абсолютній більшості живих істот. Їх групи, об'єднання нерідко відзначаються високою організацією, раціональністю, доцільністю. Так і в індустрії туризму. Завдяки взаємодії між особистістю і колективом, відбувається значне підвищення ефективності роботи персоналу та вплив на якість туристичних послуг.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема впливу колективу на особистість не є новою для педагогіки. Ще Ян Амос Каменській досліджував цю проблему. В одній зі своїх праць, К.Д. Ушинський зауважив, що „ людина – предмет виховання, а виховуватись та розвиватись вона може лише у колективі” [1]. Крім того, він розкрив принцип народності у вихованні та навчанні особистості, значення почуттів, емоцій, особистісних симпатій у формуванні та становленні особистості. Найдетальніше досліджували проблему колективу В.О. Сухомлинський та А.С. Макаренко. Підтвердження цьому можна знайти у численних працях цих педагогів.

Сухомлинський В.О. зробив вагомий внесок у розуміння механізму, психолого-педагогічної суті впливу колективу на особистість. Як і А.С. Макаренко, він вважав, що колектив у духовному житті, у вихованні відіграє значну й своєрідну роль. „ Життя і праця в колективі є

* Науковий керівник – Нагаєв В.М., д.п.н., професор

школою становлення буквально всіх рис особистості. Від того, які ідеї лежать в основі трудових, духовних, морально-етичних взаємин між членами колективу як людської спілки, залежить становлення понять і уявлень особистості про добро і зло, про обов'язок і справедливість, честь і гідність”, – писав педагог [5, с. 150].

Формулювання цілей статті. Мета статті полягає в теоретичному обґрунтуванні особливостей існування виробничого колективу та визначення його впливу на соціально-трудові відносини в системі управління персоналом.

Виклад основного матеріалу дослідження. Люди з давніх-давен жили групами, об'єднаннями, племенами, кланами та ін. Це давало змогу створювати оптимальні умови для виживання, збереження і продовження роду, розвитку дітей — фізичного, психічного і соціального, добування їжі, будівництва житла, здійснювання обрядів, ритуалів, захисту від стихій, оборони від ворогів.

З упевненістю можна стверджувати, що величезні досягнення людства в освоєнні природних багатств, у розвитку науки й техніки — результат колективної діяльності. Колектив - це геніальний "формовитвір" соціальної діяльності людства, важлива передумова розвитку як окремої особистості, так і соціуму. Відмежовуючись від розуміння і трактування колективу в авторитарному, тоталітарному сенсі (такий підхід неприйнятний для справді цивілізованого, культурного, демократичного суспільства), не можна відкидати реальну, позитивну, системотвірну роль колективу у вихованні, розвитку, формуванні людини. Саме колектив є важливим засобом, інструментом створення оптимальних психологічних і соціальних умов для всебічного гармонійного розвитку особистості, розкриття і розгортання її фізичних і психічних потенцій.

Колектив - соціально значима група людей, які об'єднані спільною метою, узгоджено діють для досягнення мети і мають органи самоврядування. Отже, для дієвого колективу характерні певні взаємозалежні ознаки: спільна мета; колективна діяльність; наявність органів самоврядування.

А.С. Макаренко наголошував: "Колектив - це соціальний живий організм, який через те і організм, що він має органи, що там є повноваження, відповідальність, співвідношення частин, взаємозалежність, а якщо нічого цього немає, то немає і колективу, а є просто юрба або зборище"[2].

Колектив як соціально діюча система виконує такі функції:

- організаторську: спрямовану на об'єднання членів колективу з метою виконання певних завдань;
- виховну: спрямовану на створення оптимальних умов для морального, розумового, фізичного, трудового виховання, забезпечення умов для психічного і соціального розвитку особистості;
- стимулювальну: таку, що сприяє формуванню морально-ціннісних стимулів діяльності особистості у всіх сферах; регулює поведінку членів колективу, впливає на формування позитивних якостей особистості - сили волі, гуманізму, працьовитості, толерантності, совісності, чесності, цілеспрямованості, гідності, скромності, стриманості та ін. [4, 6].

Виховання особистості в колективі є вираженням певних закономірностей розвитку як самої особистості, так і суспільства загалом. Лише в колективних взаєминах створюються сприятливі умови для соціально-психічного розвитку. Відокремлення індивіда від інших людей, від соціального середовища — це створення соціально-психологічного вакууму, який стоїть на заваді розвитку окремої людини і певної спільноти. У такому вакуумі особистість не має ґрунту для соціального успадкування, а отже, і соціального розвитку.

Українська народна педагогіка закумулювала тисячолітній досвід народу щодо місця і ролі колективу у вихованні людини. У колективі вона вбачала живильне джерело всебічного розвитку особистості і передусім соціальну силу, що забезпечує формування її моральних цінностей. У народних прислів'ях знаходимо думки, які підтверджують колективістську психологію, ментальність українців (та й представників інших народів): "Громада - великий чоловік", "Де дружно, там і хлібно", "Добре там живеться, де гуртом сіється і жнеться", "Громада - це рада, що рішила - так і буде", "У товаристві лад - усяк тому рад" та ін.

Колектив - це соціально значима група людей, які об'єднані спільною метою, узгоджено діють у напрямі досягнення визначеної мети і мають органи самоврядування. Виділяють дитячі

колективи (первинні, загальношкільні, тимчасові), виробничі, громадські та ін. Сім'я - це теж колектив. Є певні закономірності розвитку колективу. Цей процес називають діалектикою розвитку, становлення і функціонування колективу. У педагогіці теорія колективу і практика її реалізації розроблена А.С. Макаренком, який у "Педагогічній поемі" з пафосом писав: "Яка чудова, захоплююча діалектика! Вільний... колектив не здатний стояти на місці. Форма існування вільного людського колективу - рух вперед, форма смерті - зупинка". Таким чином, виховання особистості в колективі ґрунтується на закономірностях, які склалися в народі протягом століть. Спроби дискредитувати ідею колективу, його вплив на формування особистості ведуть до штучного вилучення із системи виховання важливого чинника розв'язання завдань усебічного гармонійного розвитку особистості. Принципи "парної" педагогіки ніколи не сприяли і не сприятимуть вихованню соціально зрілих громадян [3, 7].

Висновки. Колектив і особистість - це взаємопов'язані речі, а особливо, в трудовій сфері. Туристична компанія не є виключенням, тому трудовий колектив повинен бути добре підібраний, представляти команду однодумців і партнерів, здатних усвідомлювати і реалізовувати задуми керівництва. Завдяки колективу, людина розвивається і стає Особистістю. Яскрава особистість, її індивідуальний досвід, оригінальність статусу чи позиції, можуть здатися привабливими в очах членів колективу. В такому випадку, соціальний досвід колективу може змінитися: збагатитися чи збідніти, якщо новий лідер орієнтує колектив на нижчу систему цінностей, ніж та, якої він вже досягнув.

В результаті теоретичної роботи та практичного дослідження, було виявлено певні методи впливу колективу на особистість:

- людина безпосередньо дорослішає не лише фізично, а й духовно, коли колектив її сприймає, коли вона відчуває себе комфортно та може вільно висловлювати свої думки у колективі;

- людина деградує, самоізолюється, коли колектив її не сприймає і всі спроби стати його членом – марні.

Як бачимо, людина не може існувати ізольовано у суспільстві, всі її найкращі якості, вміння та риси характеру виявляються у колективі. Колектив допомагає людині знайти своє призначення у житті, стати тим, ким вона прагне стати. Колектив змінює та виправляє особистість. Егоїстичних та надмірних людей робить ввічливими та доброзичливими, а закомплексованим людям, які не вірять у свої сили, допомагає проявити себе, показати всі свої можливості та здібності. Колектив, безсумнівно, є одним з факторів розвитку та становлення нашої особистості.

Література.

1. Особистість у системі колективних відносин / Матвієнко О.В. // Виховання школярів. – К., 2005. - с. 104-123. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.bestreferat.ru/referat-135924.html>
2. Навчальні матеріали онлайн
(https://pidru4niki.com/10981205/pedagogika/osobistist_kolektiv)
3. Навчальні матеріали онлайн
(https://pidru4niki.com/10611207/pedagogika/vihovannya_osobistosti_kolektivi)
4. Studfile.net (<https://studfile.net/preview/5544076/>)
5. Максимюк С.П. Педагогіка. Курс лекцій. К.: – 2005.
6. Грідін О.В. Концептуальні підходи до створення ефективної системи управління персоналом / О.В. Грідін // Вісник ХНТУСГ: Економічні науки. – Харків: ХНТУСГ, 2017. – Вип. 188. – С. 228-236.
7. Грідін О.В. HR-менеджмент в сучасних організаціях: особливості та перспективи впровадження / О.В. Грідін // Вісник ХНТУСГ: Економічні науки. – Харків: ХНТУСГ, 2017. – Вип. 185. – С. 160-172.

